

Perspectief / Willem de Zwijgerkerk

Mei 2019

Inhoud

1. Toekomst Willem de Zwijgerkerk
 2. Dienstenrooster
 3. Activiteiten in de kerk
 4. Kranslegging 5 mei
 5. Gedenksteen met drie Joodse namen
 6. Vrijheidsverhalen in Amsterdam
 7. Vakantieactie
 8. Eettafel
 9. Uit de buurt (Vita Valerius)
 10. Van het pastoraat (Huiskring en Ouderenmiddag)
 11. De tuin komt weer tot leven
 12. Afscheid Willemien Boot
-

1. Toekomst Willem de Zwijgerkerk

Na de viering op **zondag 19 mei** wil de kerkenraad u graag informeren over de mogelijkheden die wij zien voor de toekomst van onze kerk. De afgelopen tijd hebben de klankbordgroep en de kerkenraad ideeën ontwikkeld en de mogelijkheden daarvan langsgelopen. Wij willen u daarvan deelgenoot maken om te horen wat uw gedachten erover zijn. En dan ook graag horen of u deze mogelijkheden nog zou kunnen aanvullen.

Van harte welkom!

ds. Roel Knijff

2. Dienstenrooster

De diensten beginnen om 10.00 uur, tenzij anders aangegeven.

NB De diensten op Hemelvaart en Pinksteren zijn in het Beatrixpark en in de Thomaskerk.

Mei

- 5 3e zondag van Pasen / *Misericordia Domini*, drs. Diane Vonk
- 12 4e zondag van Pasen / *Jubilate*, ds Wilken Veen
- 19 5e zondag van Pasen / *Cantate*, ds. Roel Knijff, dienst van Schrift en Tafel
u kunt op deze dag een bijdrage voor de voedselbank inleveren
- 26 6e zondag van Pasen / *Rogate*, ds. Anita Winter
- 30 Hemelvaart van de Heer / 40e Paasdag, dienst in **het Beatrixpark**

Juni

- 2 7^e zondag van Pasen / *Exaudi*, ds. Fulco de Vries Bouwstra
 - 9 Pinksteren / 50^e Paasdag, gezamenlijk in **de Thomaskerk**
 - 16 Drie-eenheid / *Trinitatis*, ds. Petra Barnard, dienst van Schrift en Tafel,
u kunt op deze dag een bijdrage voor de voedselbank inleveren
 - 23 1^e zondag na Trinitatis, ds. Cor Ofman
 - 30 2^e zondag na Trinitatis, ds. Roel Knijff
-

3. Activiteiten in de kerk

woensdag 1 mei	10.00 - 12.00 uur	Open Inloop
donderdag 2 mei	10.30 uur	Kleine Bijbelkring
zondag 5 mei	11.30 uur	Stilstaan bij de gedenksteen in het portaal
maandag 6 mei	13.00 uur	Bridgen

woensdag 8 mei	10.00 - 12.00 uur	Open Inloop
donderdag 9 mei	10.30 - 11.30 uur	Kleine Bijbelkring
	17.45 uur	Eettafel
maandag 13 mei	11.00 uur	Maandagmorgensoos
	13.00 uur	Bridgen
woensdag 15 mei	10.00 - 12.00 uur	Open Inloop
donderdag 16 mei	10.30 - 11.30 uur	Kleine Bijbelkring
	17.45 uur	Eettafel (laatste keer oude stijl)
zondag 19 mei	10.00 uur	Inzameling voor Voedselbank
	11.30 - 13.00 uur	Gemeenteberaad over plannen voor de toekomst
woensdag 22 mei	10.00 - 12.00 uur	Open Inloop
donderdag 23 mei	10.30 - 11.30 uur	Kleine Bijbelkring
zondag 26 mei	11.00 uur	Schrijfactie Amnesty International
maandag 27 mei	11.00 - 13.00 uur	Maandagmorgensoos
	13.00 uur	Bridgen
woensdag 29 mei	10.00 - 12.00 uur	Open Inloop
donderdag 30 mei		<i>NB Geen Kleine Bijbelkring i.v.m. Hemelvaartsdag</i>

4. Kranslegging 5 mei

Op zondag 5 mei, na de kerkdienst, zal bij de gedenksteen in de hal van de kerk een krans gelegd worden. De officiële Dodenherdenking is op 4 mei, maar om u gelegenheid te geven aanwezig te zijn bij een van de plechtigheden in de buurt of op de Dam, of op televisie die te volgen, hebben we besloten om bij ons in de kerk op zondag na de dienst een korte herdenking te houden.

We willen dan de mensen gedenken van wie de namen op deze gedenksteen staan en die tijdens de 2^e Wereldoorlog hun leven hebben verloren. Volgens de tekst op de steen zijn dit leden van de Gereformeerde Kerk in Amsterdam-Zuid.

Onze ouderling/kerkrentmeester Jan Gaasterland heeft gedurende het afgelopen jaar onderzoek gedaan om iets meer te weten te komen over de mensen van wie de naam daarbij staat. Dat is een boeiend onderzoek geweest. In Perspectief heeft hij daar ook regelmatig verslag van gedaan. Ook is hij tijdens het Vrijheidsverhalenproject door leerlingen van de Elout geïnterviewd. Als voorlopige afronding van zijn onderzoek heeft Jan zijn bevindingen nu ook in een boekwerkje uitgegeven. Dat zal op 5 mei tijdens de plechtigheid ook gepresenteerd worden.

Frans Schouwenaar

5. Gedenksteen met drie Joodse namen

In een vorig nummer van Perspectief heb ik geschreven over de gedenksteen het voorportaal met 24 namen erop. Het betreft de gevallen van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid tijdens de WO II.

Opvallend is dat er ook drie Joden op vermeld staan. Een ervan, Henry Perels, was lidmaat van de Geref. Kerk geworden, al voor de oorlog. Ook Rachel Wiener-Bendien is lidmaat geweest van deze kerk. Er is echter geen lidmaatschapskaart van haar in het archief gevonden. Zij wordt wel vermeld als lidmaat ('zuster') in de notulen van de Algemene kerkenraad van Zuid in de vergadering van 27 november 1950:

Rachel Wiener-Bendien, werd gedeporteerd naar Westerborg, niets meer van deze zuster gehoord. Besloten wordt ds. Kapteijn nog te vragen of hem iets omtrent haar bekend is, anders zal zij worden afgevoerd.

Rachel Bendien, dochter van Abraham Bendien en Sara Poppelhouwer, is geboren in Amsterdam in 1881. Zij woont samen met haar man Louis Wiener op diverse adressen in Amsterdam-Zuid en heeft een hoedenwinkel. Ze hebben geen kinderen. In 1941 verhuist haar man Louis naar het Joods-psychiatrisch gesticht Apeldoornsche Bosch, vanwaar hij in januari 1943 naar Auschwitz wordt gedeporteerd en vermoord. Rachel blijft aanvankelijk nog in Amsterdam wonen, maar in juli 1943 vertrekt zij naar Duitsland en wordt in Sobibor vermoord.

Van Käthe Blumenthal tast ik nog in het duister waarom zij op de gedenksteen staat. Zij is de dochter van Arthur Gerson Blumenthal en Henriette Luise Rothschild, en is in 1909 geboren in Berlijn. Haar ouders zijn in 1933 in Berlijn gescheiden. Haar moeder vestigt zich in

Amsterdam in 1933. Käthe komt naar Amsterdam in 1935 en woont in de Krammerstraat 27, komend vanuit Milaan.

Bij haar vertrek naar Duitsland in 1943 woont ze bij haar moeder in de Haarlemmermeerstraat 112 II. Zij wordt in Auschwitz vermoord op 27 augustus 1943. Haar moeder wordt naar Theresienstadt afgevoerd, maar overleeft de oorlog en vestigt zich weer in Amsterdam-Zuid. Van haar is ook geen lidmaatschapskaart gevonden. Toch is aannemelijk dat deze moeder ervoor gezorgd heeft, dat haar dochters naam op de gedenksteen wordt vermeld.

Jan Gaasterland

jgaasterland@hotmail.com, 020-6717716

6. Vrijheidsverhalen in Amsterdam

Door Sergio Felter, PKA

Amsterdam heeft het project 'Vrijheidsverhalen'. Sinds vijf jaar doet de Willem de Zwijgerkerk in Amsterdam-Zuid samen met partners uit de buurt mee aan het project 'Vrijheidsverhalen'. Leerlingen van de basisschool en jongeren uit het jongerenwerk interviewen buurtgenoten over het thema vrijheid. De portretten komen in een boekje dat vervolgens op allerlei manieren een rol speelt.

Frans Schouwenaar, gemeentelid in de Willem de Zwijgerkerk, is bij het project betrokken. "Het herdenken van doden van de Tweede Wereldoorlog en het feest van de bevrijding moeten levende verhalen blijven. De rol van kinderen is daarbij cruciaal. Als kerk vinden we het belangrijk om mee te doen in het project. Onze kerk stond hier ook in de Tweede Wereldoorlog, en uit deze wijk zijn veel joden en verzetsmensen weggevoerd. Een van de predikanten is doodgeschoten. Op het nabijgelegen Valeriusplein vergaderde de redactie van *Trouw* over de eis van de Duitsers om te stoppen met het uitgeven van de krant. Verschillende medewerkers van dit dagblad werden gearresteerd en gevangengezet. Als de

krant niet zou stoppen, zouden deze mensen gedood worden. Sinds ik dit weet fiets ik anders door mijn buurt.”

Het project is ontstaan in samenwerking met organisaties in de buurt, zoals Cordaan (voor verbetering van de leefbaarheid in de stad) en de basisschool. Schouwenaar: “We sluiten zo veel mogelijk aan bij het thema dat het Nationaal Comité 4 en 5 mei aanlevert. Zo hebben de kinderen en jongeren een paar jaar geleden mensen in de wijk die hierheen gevlucht zijn geïnterviewd. Daar lag de verbinding met de oorlogsperiode die we hier zelf hebben doorgemaakt. Afgelopen jaar interviewden ze wijkbewoners die zelf de Tweede Wereldoorlog in de wijk hebben meegemaakt. Daar waren ook gemeenteleden van de Willem de Zwijgerkerk bij. De kinderen krijgen daardoor een beeld van de buurt waar ze wonen en naar school gaan. Ze gaan er anders door naar hun buurt kijken.”

Uiteindelijk doel van het project is om het besef van vrijheid levend te houden en over en weer begrip voor elkaar te kweken. Dat is ook waarom het stadsdeel Zuid van de burgerlijke gemeente Amsterdam subsidie voor het boekje verleent. Schouwenaar: “Om elkaar te begrijpen, moet je elkaars geschiedenis kennen.”

7. Vakantieactie

Ook dit jaar organiseert de diaconie weer een vakantieactie. In de loop van de maand mei krijgt u een brief in de bus, waarin de achtergrond van deze actie wordt geschetst. Daarin staat ook een overzicht van gedane en lopende activiteiten van de diaconale werkgroep van onze gemeente in het afgelopen jaar. We hopen dat u weer bereid zult zijn om ons werk mogelijk te maken.

Mocht u om een of andere reden deze brief niet ontvangen, maar ons werk toch willen ondersteunen, dan is dat zeker mogelijk. U kunt in dat geval een bedrag overmaken naar het bankrekeningnummer van de wijkdiaconie:

NL77INGB0008082226, Wijkdiaconie Willem de Zwijgerkerk, o.v.v. Vakantieactie 2019

Bij voorbaat hartelijk dank,

De leden van de diaconale werkgroep

8. Eettafel

Op 9 mei is er weer Eettafel. De maaltijd is dan niet vegetarisch. We beginnen om 17.45 uur en de maaltijd kost 6 euro, inclusief een glaasje wijn.

Opgeven bij Martin de Koning: 020 – 6715328.

Op 16 mei is de laatste Eettafel van het seizoen en ook de laatste Eettafel *oude stijl*, zoals we die altijd gekend hebben. We beginnen om 17.45 uur en de maaltijd is vegetarisch. Een aantal koks neemt die dag afscheid van de Eettafel. Van de oude ploeg gaat alleen Fred Bakker door, vanaf 26 september kookt hij gewoon weer op de eerste donderdag van de maand. Over de invulling van de 2^e donderdag wordt nog gesproken met de groep van ASM, die al een keer op proef gekookt hebben.

Voor 16 mei kunt u zich gewoon opgeven bij Martin de Koning: 020 – 6715328.

9. Uit de buurt

- **Vita Valerius**

Aandacht en ontmoeting staan centraal bij het trefpunt Vita Valerius in Oud-Zuid, Valeriusstraat 180. Onder het genot van een kopje koffie kunnen buurtgenoten met een professional in gesprek. Diverse onderwerpen m.b.t. gezondheid en welzijn komen hier wekelijks aan de orde zoals: Depressie, Medicijngebruik, Wat doet een thuiszorgorganisatie, Communicatie tussen de verschillende generaties, Wat is een delier? Of: Feiten en fabels rond morfine om maar wat te noemen.

Iedere woensdagochtend open van 10.30 uur tot 12.30 uur.

Zie ook het programma van VITA Valerius op de website www.vitavalerius.nl

- Op 1 mei zal Karine Klappe van het Odensehuis spreken.
- Op 22 mei zullen verschillende organisaties uit Zuid voorlichting geven: Puur Zuid, Burennetwerk en Markant.

Stap gerust eens binnen. Wilt u over een bepaald onderwerp meer informatie hebben? Laat het weten, dan zoeken wij de juiste spreker. Voor meer informatie kunt u bellen met de coördinator Henny Luchies, 020 6790797, werkdagen dinsdag en woensdag.

10. Van het Pastoraat

- **Huiskring**

Op de 'Huiskring' wordt elke keer een onderwerp besproken dat te maken heeft met geloof en bezinning; van iconen-kijken tot het lezen van een Bijbeltekst. De bijeenkomsten vinden plaats bij Yvone Reijers thuis en begint om 10.30 uur.

Interesse? Meer informatie bij Hanna van Dorssen,
hanna.vandorssen@gmail.com, T: 06 43 14 27 86

- **Ouderenmiddag**

Save the date! Op donderdag 6 juni bent u van harte welkom in de kerk op de ouderenmiddag. Inloop vanaf 14.00 uur met koffie en thee en iets lekkers. Van 15.00-15.30 uur vertelt Jan Gaasterland over de geschiedenis van de Willem de Zwijgerkerk. Daarna is er nog voldoende tijd voor ontmoeting met een hapje en een drankje.

Komt u ook? De organisatie is in handen van de pastorale commissie. Meer informatie bij Hanna van Dorssen, 06 43 14 27 86, hanna.vandorssen@gmail.com

11. De tuin komt weer tot leven

“Halverwege de zomer verlang ik al weer naar het voorjaar”, om maar even aan te geven hoe bijzonder ik de lente vind omdat het de tijd is waarin een zekere energietransitie

plaatsvindt. Struiken en heesters lijken aanvankelijk gestopt te zijn in hun bestaan en vaste planten verraden zich nog door dode stengels eindigend in een ragfijn geraamte van een afgestorven bloem. Maar wanneer de sneeuw verdwenen is en de zon weer aan de horizon verschijnt komen de sapstromen op gang en boort het leven zich door de grond omhoog, het begin van een metamorfose.

Dat is nu ook te zien in de kerktuin, sommige planten die de tuinrenovatie hebben overleefd staan er weer prachtig bij, kijkt u maar eens naar de helleborus, akelei en heugera, ze hebben weer zin om de kerktuin het visitekaartje van de Willem te laten zijn.

Maar ook de twee dakplatanen in de sierbestrating dragen hun steentje bij. Op twee meter hoogte kruipt het jonge groen langs de bamboegeleiding om zich verder te ontwikkelen tot een bladerdak. Daaronder kunt u straks in de schaduw genieten van een "bakkie" en een "praatje". Het tuinmeubilair is uitgebreid met twee banken en een tafel die zich nu als een jas om de dakplatanen heeft gestrengeld. Het balkon van de kerkzaal was daarvoor het werkgebied waar timmer- zaag en boorgeluiden zeker konden wedijveren met Jo's Messiaen.

Maar nu even terug naar de borders waar sommige planten zich wel erg eenzaam voelen omdat hun makers de renovatie niet hebben overleefd. En daar willen we iets aan doen!! Met een bezoek aan een tuincentrum willen we de ontbrekende vaste planten aanvullen.

Nog leuker is het wanneer van een plantengroep in uw eigen tuin een stukje gemist kan worden om in de kerktuin een ereplaatsje te krijgen. Belt u ons, dan komen wij bij u langs. Maar een financiële donatie is uiteraard ook zeer welkom. U kunt een eventuele gift storten op bankrekeningnummer NL28INGB0005084450, t.n.v. Protestantse Gemeente Amsterdam inzake Willem de Zwijgerkerk, o.v.v. “planten kerktuin”.

Piet van der Zaken, 020 - 6798082
Andries Smit

12. Afscheid Willemien Boot

Deze maand gaat Willemien Boot, communicatiemedewerker bij de PKA, met pensioen. Ter afscheid haalt zij herinneringen op aan de Willem de Zwijgerkerk.

In 1984 startte ik als functionaris kerkelijk opbouwwerk bij de gereformeerde classis Amsterdam, in Zuid waren er nog twee gereformeerde kerken: de Woestduinker en de Raphaelpleinker. Later kwam ik achter de duikwinkel, voorheen de Schinkelkerk te werken. Bij de Willem de Zwijger kende ik allereerst Wilhelmina de Spreekster, de vrouwengroep die in de jaren 80-90 actief was. Eigen-wijze vrouwen. Het gebouw was wel afgeragd toen. Inmiddels is het behoorlijk opgeknapt.

Met de kerkenraad mocht ik een aantal keren op pad, naar dat andere mekka van de Amsterdamse School: Tuindorp Nieuwendam. In een Zaanse-huisje-stijl kosterij hebben we toen plannen gemaakt uitgaande van de sterke verhalen die jullie elkaar vertelden over de Willem. Zaterdag werd een plan gemaakt voor een ontmoetingsplek in de tuin - die toch op de schop ging - en zondag na die dienst met de koffie in de hand werd al met de tuingroep overlegd...

Zulke snelle actie na een kerkenraadsweekend had ik nog nooit meegemaakt in mijn leven als adviseur... Het ga jullie goed in de Willem, zwijgend en sprekend!

Willemien Boot
